

ת"פ 15868/11/20 - מדינת ישראל נגד Mariia Chovnluk

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"פ 15868-11-20 מדינת ישראל נ' Chovnluk

בפני בעניין:	כבוד השופט, סגן הנשיא ארז נוריאלי המאשימה
נגד	מדינת ישראל ע"י ב"כ עוה"ד נתיאה פיצ'חזה
הנאשמת	Mariia Chovnluk ע"י ב"כ עוה"ד עידן בוטבול

גזר דין

רקע

1. בהכרעת דין מיום 26.06.23, הורשעה הנאשמת לאחר ניהול הליך הוכחות, בביצוע עבירה של תקיפת חסר ישע, לפי סעיף 368ב(א) סיפא לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**").
2. הנאשמת עבדה כמטפלת סיעודית בביתה של המתלוננת, ילידת 1940, בראשון לציון (**להלן - "הבית" או "הדירה"**) וסעדה אותה במשך כל שעות היום.
3. המתלוננת היא אישה מבוגרת, חולת סכרת, מסתייעת בכיסא גלגלים, נזקקת לטיפול סיעודי ואינה יכולה לדאוג לצרכי מחייתה, לבריאותה או לשלומה.
4. עובר ליום 12.12.19, הודיעה בתה של המתלוננת לנאשמת כי היא עתידה לסיים את עבודתה כמטפלת של אמה וכי אמורה להגיע מטפלת אחרת במקומה.
5. בהכרעת דין מפורטת ומנומקת קבעתי כי ביום 12.12.19, סמוך לשעה 17.00, בעת שהמתלוננת צפתה בטלוויזיה בביתה, תפסה הנאשמת את ידה הימנית ועיקמה את אצבעותיה לאחור. בהמשך, נטלה הנאשמת את נעלה של המתלוננת והכתה בראשה ארבע פעמים.
6. כתוצאה מהתקיפה, נגרם למתלוננת שבר רוחבי בבסיס גליל מקורב מס' 2 (אצבע) בכף ידה הימנית. ידה של המתלוננת, גובסה.

7. אין הסכמה עונשית בין הצדדים.

טענות הצדדים לעונש

טיעוני המאשימה

8. ב"כ המאשימה הדגישה את חומרת מעשיה של הנאשמת אשר ביצעה את המעשה כלפי קשישה סיעודית בת 80 אשר הייתה נתונה תחת טיפולה ותלויה בה. הנאשמת ניצלה את האמון המלא שנתנו בה המתלוננת ומשפחתה. הנאשמת עיקמה את ידה של הנאשמת וגרמה לשבר באצבעה והכתה בראשה באמצעות נעל. נטען כי הנאשמת ביצעה את המעשים על רקע פיטוריה מעבודתה כמטפלת של המתלוננת. הנאשמת היא המבצעת הבלעדית של העבירה. אצבעה של המתלוננת גובסה והשלכות המעשים משפיעות עליה עד היום, הן פיזית (כשאצבע ידה פגועה) והן מנטלית.

9. ב"כ המאשימה ציינה כי המתלוננת ומשפחתה בחרו שלא להגיש תצהיר נפגעת עבירה, נוכח מצבה הרפואי המורכב והקושי להגיע שוב לבית המשפט.

10. הערכים המוגנים שנפגעו כתוצאה ממעשי הנאשמת הם זכותה של המתלוננת לכבוד, שלומה הפיזי והנפשי. המתלוננת נפגעה על ידי הנאשמת בביתה, במקום בו הייתה אמורה להיות מוגנת ועל ידי מי שהייתה אמורה להבטיח את שלומה.

11. נטען כי עבירות אלימות כלפי קשישים חסרי ישע הן מעשה בזוי ואכזר ויש להעביר מסר ברור ומרתיע במטרה להילחם בתופעה.

12. ב"כ המאשימה עתרה לקבוע מתחם עונש הולם הנע בין 10 חודשי מאסר בפועל לבין 24 חודשי מאסר בפועל, לצד ענישה נלווית.

13. הנאשמת בת 43 שנים, נעדרת עבר פלילי. לא נטלה אחריות על מעשיה ולא חסכה בזמן שיפוטי.

14. עוד ציינה ב"כ המאשימה כי התלונה הוגשה במשטרה בדצמבר 2019 וכתב אישום נגד הנאשמת הוגש בנובמבר 2020. ההליך המשפטי נמשך זמן רב, בין היתר, בשל חקירתה הארוכה של המתלוננת שהגיעה לבית המשפט ארבע פעמים על מנת ליתן עדותה.

15. ב"כ המאשימה עתרה להשית על הנאשמת עונש מאסר בפועל בן 12 חודשים, מאסר מותנה ופיצוי למתלוננת.

טיעוני ההגנה

16. ב"כ הנאשמת הפנה בטיעוניה לנסיבות ביצוע העבירות ולנסיבותיה האישיות של הנאשמת. ב"כ הנאשמת הדגיש כי מדובר באירוע בודד שבוצע, ללא תכנון מוקדם, על רקע מחלוקת שנוצרה בין המתלוננת ובתה לבין הנאשמת הנוגעת לסיום העסקתה של הנאשמת. עוד ציין כי הנאשמת עבדה טרם האירוע במשפחתה של המתלוננת מספר שנים ותפקדה ללא דופי. גם כיום, עובדת הנאשמת כעובדת סיעודית עם קשישים ואין נגדה תלונות נוספות דומות.

17. עוד ביקש ב"כ הנאשמת כי בגזר דינה יילקח בחשבון חלוף הזמן ממועד ביצוע העבירה.

18. לדברי ב"כ הנאשמת, עסקינן בעובדת זרה, תושבת אוקראינה, בת 43, הנמצאת בישראל לבדה לצרכי פרנסה. ככל ויושת על הנאשמת עונש מאסר בפועל, היא עלולה להיות מגורשת בחזרה לאוקראינה אשר בה מתחוללת כעת מלחמה ויגרם לה נזק גדול.

19. אשר להשלכות האירוע על המתלוננת ביקש לתת משקל נמוך לדבריה נוכח העובדה כי לא הוגש תצהיר נפגעת עבירה ומסמכים רפואיים עדכניים.

20. ב"כ הנאשמת עתר להשית על הנאשמת עונש מאסר מותנה לצד עונשים נלווים אשר בהם יבוא לידי ביטוי הגמול הנדרש בשל מעשיה.

21. הנאשמת שבה וטענה לחפותה. לדבריה, טיפלה במסירות באב המשפחה ובמתלוננת וביצעה עבודתה נאמנה. לדבריה פוטרה עקב קשיי תקשורת ושפה.

דין והכרעה

מתחם העונש ההולם

22. בבוא בית המשפט לגזור את דינו של הנאשם, בשלב הראשון, עליו לקבוע את מתחם העונש ההולם. בהתאם לסעיף 40ג(א) לחוק העונשין, מתחם העונש ההולם יקבע בהתאם לעקרון ההלימה, תוך התחשבות בערך החברתי שנפגע, במידת הפגיעה בו, בנסיבות הקשורות בביצוע העבירה ובמדיניות הענישה הנהוגה. בשלב השני, על בית המשפט לשקול שיקולים ונסיבות אשר אינן חלק מביצוע העבירה בה הורשע הנאשם.

23. במעשיה, פגעה הנאשמת בערכים חברתיים שעניינם שמירה על גופה, בטחונה, כבודה, בריאותה ושלווה נפשה של קשישה חסרת ישע, אשר הייתה תלויה בה. מעשיה בוצעו בביתה של המתלוננת, "במבצרה" - במקום בו עליה לחוש מוגנת ובטוחה.

24. עבירות של אלימות כלפי אוכלוסיית הקשישים נתפסות כבעלות חומרה מיוחדת המצדיקות, ככלל, הטלת ענישה מוחשית ומרתיעה. בשנים האחרונות, חלה עליה מדאיגה בשכיחות התופעה והצורך בענישה מרתיעה הוכר כצו השעה. לפיכך נקבע, שככלל יש להעדיף את שיקולי הגמול וההרתעה על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם.

25. על חומרת הפגיעה בקשישים וחסרי ישע עמד בית המשפט העליון בשורה של החלטות. כך, למשל, בע"פ 6056/18 אדרי נ' מדינת ישראל (31.03.19), קבע כב' השופט שטיין (בהקשר לביצוע עבירה של שוד קשיש) דברים היפים גם לענייננו:

"פגיעה בקשישים ובחסרי ישע נמנית עם המעשים הנקלים והבזויים ביותר שידעה החברה. מעשים אלו פוגעים באופן חמור בביטחונם האישי של הקורבנות - ושל אוכלוסיות שלמות - ובזכותם להתקיים בכבוד וללא מורא. מעשים אלו אף משקפים דפוס התנהגות אנטי סוציאלי אשר מגלם בתוכו אכזריות ואדישות לנזק הנגרם לקורבן העבירה..."

אשר לרמת הענישה הנדרשת בעבירות אלימות בקשישים קבע השופט שטיין:

"לא אחת עמד בית משפט זה על תפקידו בהגנה על חסרי ישע ועל קשישים, שמטבע הדברים מהווים טרף קל ונוח לעבריינים. תפקידנו זה מחייב גזירת עונשים מחמירים ומרתיעים. אמנם הענישה היא לעולם אינדיבידואלית, ושומה על בית המשפט לשקול את נסיבותיו האישיות של כל נאשם ונאשם, אפילו מדובר בעבירה שקורבנה הוא קשיש (ע"פ 5101/10 מדינת ישראל נ' ישראילוב [פורסם בנבו]- (15.3.2011)). ואולם, בעבירות המבוצעות נגד אוכלוסיות חלשות עיקרון הענישה האינדיבידואלית לרוב ייסוג אל מול אינטרסים כבדי משקל ושיקולי ענישה אחרים, שבמרכזם עקרונות הגמול וההרתעה."

26. בתי המשפט הביעו את סלידתם ממעשי אלימות של מטפלים כלפי מטופליהם, ובפרט שעה שמדובר בפגיעה במטופלים סיעודיים אשר אינם יכולים להגן על עצמם. בע"פ 1836/12 נריינה נ' מדינת ישראל (1.6.12) נקבע על ידי כב' השופטת ארבל:

"חברה נבחנת בדרך שהיא מטפלת בחסרי הישע שבקרבה, זקנים וילדים בפרט. במדינת ישראל קיימת תופעה נרחבת של קשישים, הן במוסדות והן בביתם, אשר נעזרים במטפלים. מעשי תקיפה ואלימות של מטפלים כלפי מטופלים ככלל קשים לגילוי, בשל העדר יכולת פיזית או נפשית של קורבנות העבירה להתלונן על הנעשה בהם בחדרי חדרים. כאשר מגיעים מקרים שכאלה ראוי שיזכו, אם כן, למענה שיפוטי הולם לפיו לא ניתן להשלים עם מעשי אלימות, השפלה וניצול של קשישים אלו בידי מטפליהם. חשוב שבתי המשפט יעבירו מסר ברור, נחרץ וחד משמעי שיש בו התוויה של נורמות התנהגות ראויות והצבת הגדר שמעבר לה אותן התנהגויות הן פסולות ואסורות."

נסיבות הקשורות בביצוע העבירה

27. נתתי דעתי לאופי העבירה ולחומרתה. למעשיה של הנאשמת לא קדם תכנון מוקדם והם נעשו בצורה אימפולסיבית. הנאשמת כעסה על פיטוריה, ניצלה את האמון שרחשו לה המתלוננת ובני משפחתה ונקטה כלפיה באלימות בכך שעיקמה את כף ידה וגרמה לשבר באצבעה. היא הוסיפה פשע על פשע והכתה את המתלוננת בראשה באמצעות נעל. זאת, תוך ניצול פערי הכוחות בינה לבין המתלוננת הקשישה המרותקת לכיסא גלגלים.

28. נתתי דעתי לתחושות ההשפלה והביזוי שחשה המתלוננת נוכח מעשי הנאשמת. עוד נתתי דעתי, כאמור, לפגיעה שנגרמה למתלוננת בשל המעשים, בדמות שבר באצבעה.

29. מידת הפגיעה בערכים המוגנים היא ממשית.

30. תסכולה וכעסה של המתלוננת, אינם יכולים להצדיק מעשים כאלה. הדעת אינה סובלת כי קשישים חסרי ישע, ישמשו כ"שק חבטות".

מדיניות הענישה

31. בחינת מדיניות הענישה הנוהגת מלמדת כי הענישה הנוהגת כוללת רכיב של מאסר בפועל, כאשר אורך המאסר תלוי, בין היתר, בעוצמת הפגיעה. לשם המחשה אפנה למספר דוגמאות, אף כי ברי שאף אחד מן המקרים אינו זהה, במכלול נסיבותיו, למקרה שבפנינו. חומרת המעשים, משתנה, חלקם פחותים חלקם חמורים יותר, אך ניתן להקיש מהם על מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות, אשר בוצעו בנסיבות הדומות למקרה שלפנינו:

א. ע"פ 8780/16 **Royo** נ' **מדינת ישראל** (26.04.17) - בית המשפט העליון דחה את ערעור המערערת שהורשעה, על פי הודאתה, בעבירה של תקיפת חסר ישע על ידי אחראי. בעת ששימשה מטפלת סיעודית לקשישה, כשהאכילה אותה, הכתה בפניה וגרמה לה לחבלה. נקבע מתחם עונש הולם הנע בין 10 חודשי מאסר בפועל לבין 30 חודשי מאסר בפועל. הושת על המערערת עונש מאסר בפועל בן 10 חודשים.

ב. רע"פ 6590/16 **זידאן נ' מדינת ישראל** (07.09.16) - נדחתה בקשת רשות ערעור של מערער אשר הורשע, לאחר שמיעת ראיות, בשני אישומים של תקיפת חסר ישע וגרימת חבלה חמורה בנסיבה מחמירה. המערער עבד כמטפל במעון לחוסים. הוא היכה את המתלוננת פעמים רבות באמצעות מגבת בפניה ובצווארה, משך אותה בידה והכה אותה באגרוף בפניה אשר גרם לדימום באפה של המתלוננת. על המערער הושת עונש מאסר בפועל בין 13 חודשים, לצד ענישה נלווית. ערעור הנאשם לבית המשפט המחוזי התקבל בחלקו ועונש המאסר הופחת ל- 10 חודשי מאסר.

ג. עפ"ג (ירושלים) 61210-11-22 **PARAMMAL** נ' **מדינת ישראל** (19.02.23) - נדחה ערעור שהגיש מטפל סיעודי שהורשע בשלוש עבירות אלימות שביצע כלפי קשיש דמנטי בו טיפל, בכך שהטיח אותו למיטה, צבט אותו והכה אותו בישבנו. נקבע מתחם עונש הולם שנע בין 10 חודשי מאסר בפועל לבין 24 חודשי מאסר בפועל. הושת על הנאשם עונש מאסר בפועל בן 13 חודשים.

ד. עפ"ג (ב"ש) 24823-11-21 **MAVSUMA** נ' **מדינת ישראל** (02.03.22) - נדחה ערעורה של המערערת, עובדת זרה אשר טיפלה בקשישה סיעודית אשר הורשעה, על פי הודאתה, בביצוע ריבוי עבירות של תקיפה סתם. נקבע מתחם עונש הולם נע בין 3 חודשי מאסר לבין 9 חודשי מאסר אשר יכול וירוצו בדרך של עבודות שירות. הושתו על הנאשמת עונש מאסר לריצוי בפועל בן 3 חודשים, עונשי מאסר מותנים, חתימה על התחייבות ופיצוי על סך 10,000 ₪.

ה. עפ"ג (מרכז-לוד) 1588-08-21 **קוסטיקוב נ' מדינת ישראל** (23.01.22), נדחה ערעור שהגיש הנאשם, שהורשע, על פי הודאתו, בביצוע 7 עבירות של תקיפה סתם כנגד קשיש סיעודי דמנטי. הנאשם עבד כאח מוסמך בבית אבות בו התאשפז הקשיש במחלקה הסיעודית. בית המשפט השלום קבע מתחם עונש הולם הנע בין 10 חודשי מאסר בפועל לבין 36 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית. הושת על הנאשם עונש של 16 חודשי מאסר, חרף היעדר עבר פלילי ותסקירים חיוביים שהתקבלו בעניינו משירות המבחן.

ו. עפ"ג (מרכז-לוד) 38786-05-21 **CHELLUBOYIMA** נ' **מדינת ישראל** (04.10.21) - נדחה ערעור על חומרת העונש שהגישה המערערת שהורשעה לאחר שמיעת ראיות, בשני אישומים, בגין תקיפת חסר ישע, תקיפה סתם ואיומים. המערערת תקפה קשישה בה טיפלה מספר פעמים בידיה, דחפה אותה, בעטה בה ואיימה עליה. כן, הטיחה את הקשישה בחוזקה על המיטה. נגזרו עליה 8 חודשי מאסר בפועל.

ז. עפ"ג (מרכז-לוד) 24361-10-19 **SUBBA** נ' **מדינת ישראל** (20.01.20) - נדון עניינו של נאשם שהורשע על יסוד הודאתו בארבע עבירות של תקיפה חסר ישע על ידי אחראי, בהיותו מטפלו סיעודי צמוד של הקשיש, שסבל ממחלות פרקינסון ואלצהיימר. במהלך חודשיים בהם עבד כמטפל בקשיש הוא נהג בו באלימות בכך שסטר לו, צבט אותו ודחף אותו. הנאשם נעדר עבר פלילי, ותסקירים בעניינו לא היו חיוביים. בית המשפט השלום קבע מתחם ענישה הנע בין 8 ל - 16 חודשי מאסר בפועל, והשית על הנאשם 12 חודשי מאסר בפועל. ערעור הנאשם על חומרת העונש לבית המשפט המחוזי, נדחה.

ח. ת"פ (רמלה) מדינת ישראל נ' **RAJU MSD** (23.03.23) - הנאשם הורשע, על פי הודאתו, במסגרת הסדר טיעון דיוני בביצוע שתי עבירות של תקיפת חסר ישע ובעבירה של תקיפה סתם. הנאשם עובד זר אשר טיפל בקשיש דמנטי סיעודי, תקף את המתלונן הקשיש בכך שהיכה בפניו שלוש פעמים באמצעות מכות אגרופ ואז היכה אותו בבטנו. יום למחרת, הנאשם הניח ידיו על חזהו של המתלונן ששכב במיטתו ולחץ בחוזקה. עוד אחז בכתפי המתלונן והיכה אותו קלות בזרועו. נקבע מתחם עונש הולם הנע בין 8 חודשי מאסר בפועל לבין 16 חודשי מאסר בפועל, לצד ענישה נלווית. הושת על הנאשם עונש מאסר בפועל בן 12 חודשים לצד ענישה נלווית. ערעור שהוגש נגד חומרת העונש תלוי ועומד.

32. לאחר שנדרשתי למכלול השיקולים הרלוונטיים ובהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין (סעיף 40ג(א) לחוק העונשין), אני קובע מתחם עונש הולם לנסיבות המקרה שלפנינו, הנע בין מספר חודשי מאסר בפועל אשר יכול וירוצו בדרך של עבודות שירות לבין 16 חודשי מאסר בפועל, לצד ענישה נלווית.

33. במקרה דנן לא קיימים שיקולים, המצדיקים סטייה ממתחם העונש ההולם, בהתאם להוראת סעיף 40ד לחוק העונשין.

34. חומרת מעשיה של הנאשמת, אשר תקפה את המתלוננת בביתה וגרמה לה לשבר באצבעה, מחייב השתת ענישה מוחשית. הנאשמת הוסיפה והכתה את המתלוננת בראשה באמצעות נעל. במעשים אלה, קיים ממד של השפלה וביזוי ובפרט שהקרבת חסר ישע. התחשבתי אף בפערי הכוחות בין הנאשמת למתלוננת, אשה מבוגרת חסרת ישע.

35. בנסיבות המקרה, אין מקום להטיל על הנאשמת עונש מאסר לריצוי בעבודות שירות. חומרת המעשים מחייבת הטלת עונש מאסר לריצוי מאחורי סורג ובריח.

העונש ההולם

נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות

36. בגזירת העונש המתאים לנאשמת, יש להתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, לפי סעיף 40יא לחוק העונשין.

37. שקלתי לחומרה את חומרת מעשיה של הנאשמת ואת הצורך בהרתעתה ובהרתעת הרבים וכן, את העובדה כי הנאשמת לא נטלה אחריות על מעשיה.

38. במסגרת השיקולים לקולא, נתתי דעתי לכך שהנאשמת נעדרת עבר פלילי. מזה מספר שנים, עובדת כמטפלת סיעודית. היא נמצאת לבדה בישראל בעוד משפחתה מתגוררת באוקראינה. לא נתבקש תסקיר שירות מבחן בעניינה וב"כ הנאשמת נמנע מלפרט בטיעונו, נסיבותיה האישיות.

סוף דבר

39. נוכח כל האמור לעיל, אני גוזר על הנאשמת את העונשים הבאים:

א. 8 חודשי מאסר בפועל.

ב. מאסר מותנה בן 6 חודשים, לבל תעבור עבירת אלימות, למשך 3 שנים מיום שחרורה ממאסר.

ג. פיצוי למתלוננת בסך 2,000 ₪ אשר ישולם ב-4 תשלומים חודשיים, שווים ורצופים החל מיום 10.11.23, וכל 10 לחודש העוקב. לא ישולם תשלום במועדו, יעמוד כל הקנס לפירעון מידי וישא הפרשי ריבית והצמדה כדין. הקנס יועבר למרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות ברשות האכיפה והגבייה, וניתן יהיה לשלמו בתוך 3 ימים מיום גזר הדין באחת הדרכים המפורטות באתר המרכז. המאשימה תעביר את פרטי נפגעת העבירה למזכירות בית המשפט בתוך 15 ימים.

ד. הנאשמת תתייצב לריצוי עונשה בתוך 45 יום מהיום עד השעה 08.00 בבית כלא נווה תרצה כשברשותה העתק מדרכון זר ומגזר דין זה, אלא אם תורה ערכאה משפטית מוסמכת אחרת. להבטחת התייצבות לריצוי עונש מאסר תחתם התחייבות עצמית וערבות צד ג' בסך 2,500 ₪ כל אחת. ניתנת ארכה לחתימה על ערבויות כאמור עד מחר 8.8.23 שעה 12.00.

ה. מוצא בזאת צו עיכוב יציאה מהארץ. על הנאשמת להפקיד דרכונה עד ליום 8.8.23 שעה 12.00 במזכירות בית משפט.

ו. ניתן צו כללי למוצגים.

זכות ערעור כדין לבית משפט מחוזי מרכז בתוך 45 ימים.

ניתן היום, כ' אב תשפ"ג, 07 אוגוסט 2023, במעמד הצדדים.